

AMERİKAN KARŞITLIĞINDA NİTELİK DEĞİŞİMİ

Aydınlık Dergisi, 27 Ağustos 2006

Yıldırım Koç

Yakın tarihimizde dönem dönem ABD karşıtlığı gündeme gelmişti. Ancak bugünkü ABD karşıtlığı, 1960'lı ve 1970'li yıllardakinden nitelik olarak farklıdır.

1950'li yıllarda Türkiye'de halkın çoğunluğu ABD yanlıydı. 1962 yılında Türkiye'de konuşlandırılmış bulunan Jüpiter füzelerinin Türkiye'nin bilgisi olmadan sökülüp götürülmesi kararı ve ardından Kıbrıs'taki katliam karşısında Türkiye'nin müdahale girişimlerinin ABD Başkanı Johnson tarafından gönderilen mektupla engellenmesi, Türkiye'de bir ABD karşıtlığı yarattı. Ancak bu karşıtlık, "dost bildiğimiz ABD bunu bize nasıl yapar" biçiminde bir tepkiydi. Ayrıca, 1964-65 yıllarından itibaren çıkarlarının ABD ile ittifaktan geçtiğini düşünen belirli çevreler bu ABD karşıtı havayı değiştirmeye çalıştı. Bu yılların ülkücüleri, ABD'yi "uzak tehlike" olarak görüyorlar ve "yakın tehlike" Sovyetler Birliği'ne karşı ABD ile ittifakı benimsiyor ve savunuyorlardı. Bu yılların İslamcılarını, hem anti-komünist anlayışları nedeniyle, hem de Suudi Arabistan'ın etkisiyle, ABD ile ittifakı temel alıyorlar, "Allahsız"a karşı "gavur"la ittifakı savunuyorlardı. Kürt milliyetçileri de ABD yanlıydı. 1966-67 yıllarında Genelkurmay Başkanı Cemal Tural, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne yayınladığı bir genelgede, "Amerika'yı sevmemek komünistliktir" diyebiliyordu¹. ABD'nin emperyalist bir güç olduğunu ve Türkiye'ye düşmanlık yaptığını savunanlar ise büyük çoğunlukla solculardı.

ABD'ye karşı tavrın 1974-75 yıllarında yeniden yükseldi. Türkiye'nin uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan haklarını kullanarak Kıbrıs'a asker çıkartması ve haşhaş üretimine yeniden izin vermesine ABD'nin tepkisi, ambargo oldu. Türkiye de buna yanıt olarak Kıbrıs Türk Federe Devleti'ni ilan ettiği ve 1975 yılı Temmuz ayında ülkemizdeki ABD üs ve tesislerini kapattı. Bu süreçte yaygın bir ABD karşıtlığı yaşandı. Örneğin, Hürriyet Gazetesinin 26 Temmuz 1975 tarihli sayısının manşeti şöyleydi: **ÜSLERE EL KOYDUK**. "Hürriyet" imzalı başyazıda da şunlar söyleniyordu:

"Türkiye için artık Amerika yok... Bizim kiralık toprağımız yoktur. Önce ikili anlaşmaların sona erdiğini dünya bilmek zorundadır. Türkiye'deki tatlı Amerikan efsanesi kökünden yıkılmıştır. Amerika artık sevimsiz veya çirkin değil, üstelik hain hale gelmiştir... Kim ne derse desin; artık Türkiye için pek çok şey vardır, fakat Amerika yoktur... Dost Amerika, dünden itibaren yerini hain Amerika'ya terk etmiştir."

Ancak, bu tavrın da, "bir dost nasıl böyle bir şey yapar" havasıyla ortaya çıkan bir tepkiydi. Soğuk Savaş koşullarında ülkücülerin, İslamcılarının ve Kürt milliyetçilerinin, ABD ile ittifakı devam ediyordu.

Günümüzün ABD karşıtlığı, 1965'in ve 1975'in tavrından temelden farklıdır.

Birinci farklılık, karşıtlığın nedeni konusundadır. Daha önceki karşıtlıklarda hakim olan anlayış, "dostum bana bunu nasıl yapar" tepkisidir. Günümüzde ise, ABD'nin Türkiye'yi kullanma ve/veya bölme ve parçalama çabalarına karşı duyulan bir tepki söz konusudur. Artık, ABD emperyalizmine karşı mücadele gündemdedir.

İkinci farklılık, ülkücülerin ve İslamcılarının tavrındadır. Samimi bir ülkücü için ülkücülüğün ölçütü ABD emperyalizmi karşıtlığı olmalıdır. Samimi bir İslamcı için İslamcılığın ölçütü ABD emperyalizmi karşıtlığı olmalıdır. Samimi bir solcu için solculuğun ölçütü hala ABD emperyalizmi karşıtlığıdır. ABD emperyalizminin günümüzdeki tek müttefiki, ayrılıkçı Kürt milliyetçileri ve hainlerdir.

ABD karşıtlığında "dostum bana bunu nasıl yapar" tavrından, "beni kullanmak ve/veya parçalamak isteyen ABD emperyalizmine karşı mücadele" tavrına geçiş, ABD'nin işini son derece zorlaştırmaktadır. Türkiye'yi kullanmak ve/veya parçalamak isteyen ABD emperyalizmine ve AB emperyalizmine karşı olanlar, 12 Eylül öncesinin oyununa gelmemeli, farklılıklarının düşmanlığa dönüşmesine izin vermemelidir.

¹ Arcayürek, Cüneyt, **Demirel Dönemi, 12 Mart Darbesi, 1965-1971**, Bilgi Yay., Ankara, 1985, s.166-7.